

INTERJÚ

MyON: egy olvasást fejlesztő program felhasználása az angoltanításban

**Öveges Enikő interjúja Marjai Katával,
az Oktatás 2030 Tanulástudományi Kutatócsoport
idegen nyelvi szakértőjével**

ÖE: Miről és kiknek szól a myON? Bemutatod a programot nekünk, nyelvtanároknak?

MK: A legfontosabb előnye, hogy a természetes nyelvvelsajátítás sorrendjét támogatja, azaz a hallgatás, megértés, szókincs, olvasás, írás sorrendjében halad. Hallgatva tanulnak a gyerekek, egy, a korosztályuknak megfelelő nehézségi szintű, érdeklődésükhöz illő, önállóan kereshető, 5600 könyvet tartalmazó digitális könyvtár segítségével. A program anyanyelvi környezetet teremt az angolórán, emellett egy helyen tud a tanár felkészülni az órára, mérni a gyerekek fejlődését az olvasva-mérés technikával, és a kiértékelés azonnali. Élménnyé válik az olvasás a gyerekeknek és a tanári felkészülés-értékelés ideje jelentősen csökken.

ÖE: Hogyan lehet tervezni az anyagokkal? Hogyan lehet a nyelvi szintjüket meghatározni, összeérnek-e ezek a KER-szintekkel?

MK: Az olvasmányok színtézése többrétű. Megkülönböztethetőek aszerint, hogy milyen korosztálynak szánták őket, valamint több aspektus mentén, például a használt szófordulatok nehézsége szerint vagy grafikailag, vizuálisan is másként jelenik meg a gyerekeknek a könyvtárak és a könyvek. A KER-szintekhez illesztésre a szövegeknek és a tevékenységeknek a tervek szerint hamarosan sor kerül, azaz a gyerekek látják majd, hogy milyen szintű olvasmánnyal foglalkoznak. Ez a mi hazai, a KER köré épülő iskolai nyelvoktatásunkban fontos lehet, és a 2018-ban megjelent KER Társkötet új, PreA1 szintű deskriptorai, valamint a fiatal nyelvtanulókhöz készült specifikus anyagok segítségével jól megvalósíthatónak tűnik még a jelenlegi célkorcsoportunkban is.

ÖE: Milyen módon épülhet be a myOn program az iskolai nyelvoktatás keretei közé?

MK: Több módon. Például gyerekként mindannyian szerettünk mesét hallgatni az anyanyelvünkön, és a szoftver segítségével ezt tehetik a gyerekek idegen nyelven is, ezzel is természetes módon közelebb hozva a nyelvvelsajátítást, például egy pénteki angolórán. Segíthet visszaállítani a motivációt: ha kedvetlenek, fáradtak a gyerekek, hagyjuk, hogy válasszanak nekik tetsző olvasmányt, tegyék fel a fülest, és hallgassák, akár plusz feladatok nélkül. Vagy csak bemelegítésként.

Tapasztalataim alapján nem javaslom a könyveket elejétől a végéig, minden elérhető feladattal egyben használni, inkább részben, és a többit akár házi feladatként. Többmilliós olvasói minta is azt mutatja, hogy átlagban az elkezdett könyvek 60%-át fejezik be a gyerekek, és ez így rendben van. Ha a gyerekek elkezdenek önállóan olvasni iskolán kívül, kedvtelésből, a legfontosabb célunkat elérjük. Élmény lesz az olvasás!

ÖE: Ha a Nemzeti alaptanterv idevágó részeire gondolunk, hogyan illeszkedik hozzájuk a program? Milyen stratégiákat, olvasási készségeket erősít a használata?

MK: Támogatja az önálló tanulóvá válást és az életszerű, alkalmazható nyelvtudás megszerzését. Kiemelném az „inferencing”-et, azaz hogy a tanuló milyen következtetéseket tud levonni abból, amit megértett.

ÖE: Milyen tapasztalatot szerezte a programmal kapcsolatban? Mit gondolsz róla nyelvtanárként?

MK: A myON-t olvasáskészség-fejlesztő programként ismertem meg, viszont gyakorló nyelvtanárként sokkal többet találtam benne. Már a kilencvenes évek végétől kerestem azokat a megoldásokat, amelyekben megtalállok egy helyen mindent. Egy nyelvtanárnak két dolog biztos elveszi az idejét az órán kívül: a felkészülés és a mérés-értékelés. A myOn egy olyan program, amely gyakorlatilag magában foglalja az utóbbit is: az a különleges benne, hogy miközben a gyerekek dolgoznak, a program követi a teljesítményüket visszamérhetően és elfogadható hitelességgel. 5600 könyvet foglal magában, amelyeket szakemberek válogattak össze a kiadókkal, a célcsoportok korosztályának megfelelően választva. Ha a nyelvtanár megtanulja a programot jól használni, akkor fel tud készülni úgy az órájára, hogy akár egy 15 fős csoport tagjainak is szinte személyre lebontva tud könyveket és feladatot válogatni. A differenciált oktatásra kifejezetten alkalmas. Itt most az általános iskolai korcsoportokról beszélünk, velük próbáljuk ki a programot, de fontos információ, hogy a myOn-t óvodáskortól 18 éves korig találták ki. Anyanyelvi olvasás céljaira készült, így most külön felfedezés, hogy miképpen lehet használni mindezt az angolt idegen nyelvként tanulók számára is, kihasználva az autentikus segédanyagok minden előnyét.

ÖE: Hogyan működik a program a gyerekeknél? Hogyan ér össze az anyanyelvi anyag a nyelvtanítással a gyakorlatban?

MK: A kipróbálásunk során a negyedikes évfolyamunkat tekintjük az anyanyelvi elsősöknek az olvasott anyagok és az elvárt készségek vonatkozásában. Az elején egy ’kíváncsiság-kutatás’ tesztet végeznek el a gyerekek, amellyel feltárjuk az érdeklődésüket, megtudjuk, miről olvasnak legszívesebben, például sportról, állatokról vagy rajzfilmekkel kapcsolatos tartalmakról. A könyvtár ez alapján fogja felajánlani majd nekik a megfelelő könyvet először, később, ahogy a YouTube is, az olvasmányaik alapján további könyveket javasol a program, így természetesebben

vonódnak be az olvasásba, a tanárnak leginkább a megfigyelő és facilitáló szerepe lesz fontos. Ezt a szerepet nagyon szeretem, hiszen a megfigyelés nagyban segít abban, hogyan tudom őket tovább támogatni. A hangoskönyv funkció nekünk, nem anyanyelvi angoltanároknak segít abban, hogy megfelelő kiejtést, szókincset tudjunk biztosítani a tanulók számára. A szöveg hallgatásával megerősíthetjük a felfedező típusú tanulást. Egy másik hatékony támasz a nyelvtanároknak az, hogy nem kell dolgot javítani, hiszen a szoftver az értékelést folyamatosan teljesíti.

ÖE: Milyen szempontból érzed a programot hasznosabbnak: a célnyelvi vagy az olvasási képesség fejlesztése tekintetében?

MK: Az olvasás megszerettetése szempontjából. Úgy tanítunk, hogy a gyerekek nem veszik észre, hogy tanulnak. A szoftverben nem cél a nyelvtan tanítása, vagy tudatos nyelvhasználat-fejlesztés, hiszen autentikus anyagokról beszélünk. Nyelvhasználatot tanulnak, ami a legfontosabb a beszédfejlődéshez idegen nyelven, hiszen ekkor automatikus nyelvi megjelenítésre van szükség. Mégis alkalmas arra, hogy tanári felkészüléssel megcélozzunk egyes nyelvi készségeket, vonatkozásokat, például szókincset vagy a melléknevek sorrendjét. Itt viszont az én tanári felkészülésemnek jelentős szerepe van.

ÖE: Említetted a program mérés-értékelési funkcióját, beszélnél még erről?

MK: Amint megnyitják a gyerekek a programot, azonnal kapnak egy szintfelmérő tesztet, ahol a jelenlegi olvasáskészség szintjüket megtudják – Lexile-mérőszámot kapnak (a Lexile egy olyan skálázható mérőszám, ami egy szöveg olvasásnehézségét méri, a szókincs és mondat komplexitását, előfordulási gyakoriságát, a szövegértés szintjét mutatja meg). Ez azért lényeges, mert minden könyvet Lexile-számmal látnak el, és így a gyerekek olvasáskészségét meg tudjuk feleltetni egy épp nekik való nehézségi fokú könyvvel. Ezzel sikerélményt, motivációt és fejlődésélményt kapnak a tanulók. A rendszeres használat során, minden ötödik elolvasott könyv vagy 14 nap után, automatikusan kapnak egy Lexile-mérést, amit a gyerekek pontosan látnak a saját digitális könyvtárukban. Tanárként én is tudok olyan feladatsort összeállítani a programban, amelyben van teszt – benchmarkteszt, amit időnként beállíthatok, és a gyerekek hozzászoknak, hogy olvasva méri őket a program. Minimális a tanári felkészülési idő, nekem is élvezetes, és azonnal, közösen tudjuk átbeszélni a gyerekekkel, hogy hol tartanak, és miben fontos további gyakorlatot szerezniük.

ÖE: A program éppen kipróbálás alatt áll? Mit lehet ennek körülményeiről, eredményeiről tudni?

MK: Elsődlegesnek tekintettük, hogy az iskolák önkéntesen jelentkezzenek, ez hetente 2-3 óra plusz munkát jelent a tanároknak. Az oktatói képzés a szoftverrel kapcsolatban kizárólag online történik, és a tapasztalat azt mutatja, hogy a kollégák nagyon jól használják a szoftvert már most. Összesen 43 iskola vesz részt a

kipróbálásban, nagyjából országos elosztásban. 1440 tanulóval dolgozunk, akiket három csoportra osztottunk: van egy kontrollcsoport, akiknek csak azt a lehetőséget adtuk meg, hogy lépjenek be, és elmondtuk, hogy a szakértők milyen könyveket javasolnak olvasni, kaptak egy könyvlistát, és ha akarják, használják, ha akarják, nem. Van olyan csoportunk, egy minimumcsoportunk, akiktől azt kértük, hogy legalább egyszer egy héten használják, és van egy aktív csoportunk, akik legalább hetente kétszer foglalkoznak vele. Adunk további inputot segítségül: például hogy miként kell a könyvtárat használni, vagy csinálunk kis versenyeket, hogy olvassanak a szülőkkel együtt karácsonykor, és egy diákok tanítják egymást (peer-learning) versenyt írtunk ki tavaszra. Fogunk visszajelzést kérni tőlük arról, hogyan keresnek a könyvtárban, vagy például miért az a kedvenc könyvük, mennyit olvasnak.

ÖE: Hogyan monitorozzátok a folyamatot?

MK: A használaton keresztül azonnal. Emellett kérdőívezünk, valamint workshopokat is fogunk szervezni és látogatjuk is az iskolákat. A nyelvi fejlődésüket is tudjuk mérni a szoftverben. Továbbá van egy ettől független program, a Star assessment, ami a gyerekek a nyelvi megértés és nyelvhasználat szintjét méri, nem az olvasáskészséget. Az egyik közös mutató, illetve híd a Star és a myON között a tanuló Lexile-száma, így tudjuk mérni a nyelvelsajátítás fejlődését is. Ez egy 36 kérdésből álló számítógépes adaptív teszt, amely a kérdéseket mindig a gyerekek előző kérdésre adott válasza alapján kínálja fel, és amit évente háromszor alkalmazunk.

ÖE: Egészében mi a hozadéka a myOn-nak?

MK: Remek kiegészítő tananyag, különösen heterogén csoportok esetében, vagy ha tartanak a gyerekek a célnyelvi kommunikációtól. Olvasás közben, a tanár felkészülésével, hallanak és kiejtenek, tanulnak szavakat. Projektet csinálnak, amit igazából ők irányítanak, én egy moderátor, animátor vagyok: ötletet adok, aztán elkezdenek dolgozni, és utána maguktól dolgoznak minden szinten. Az a tapasztalatom, hogy működik, a gyerekek megszólalnak. Egészében közel hozza a nyelvtanulást a tényleges érdeklődésükhöz, az anyanyelvükhöz, ami nagyon motiváló tud lenni.

ÖE: Köszönöm az interjút! Marjai Kata a program kipróbálási tapasztalatait nyelvtanári szemszögből mutatta be.